

חינוך למיניות מיטיבה

הורים, הכירו את האמצעים הטכנולוגיים להגנה על ילדים ברשת

43% מבני ובנות הנוער העידו כי נפגעו ברשת בשנה האחרונה, ואסור להורים לעצום עין בנושא. לפני הכל, יש לקיים איתם שיח בנוגע לסכנות, ואז לדאוג לאמצעי הסינון והבקרה הטובים ביותר. מדריך

חן קצביץ' פרסלר

16 בפברואר 2023

לרגל החודש הלאומי לגלישה בטוחה ברשת, המצוין בימים אלו, המטה הלאומי להגנה על ילדים ברשת פרסם את נתוני המוקד לשנת 2022, ויש שם לא מעט נתונים שצריכים להדאיג אותנו: 43% מבני ובנות הנוער העידו כי נפגעו ברשת בשנה האחרונה, כש-32% מהם לא דיווחו על כך לשום גורם. רוב הנפגעים והנפגעות היו בגילי 12-14, ו-64% מהפוגעים שאותרו היו מתחת לגיל 18.

מסקרים שערך המטה הלאומי בשיתוף עם משרד המדען הראשי במשרד לביטחון פנים עולה, כי 62% מבני ובנות הנוער גולשים לפחות ארבע שעות ביום באינטרנט, אולם רק 44% מההורים סבורים כי ילדיהם מבלים מעל לארבע שעות ברשת, ורק 22% מההורים סבורים שילדיהם חשופים במידה רבה לסכנות ברשת. על אף ש-86% מההורים העידו שהם מכירים בצורה נרחבת את שירותי סינון התכנים ברשת, רק 42% העידו שהם משתמשים בהם.

לצד כל ההזדמנויות הנפלאות שהאינטרנט פותח לילדים ולילדות שלנו, הוא גם מציב בפני ההורים הרבה אתגרים סביב היכולת להגן עליהם. הן מפני חשיפה לתוכן שאינו תואם גיל, הן מפני העלאת תוכן כזה, והן מפני פוגעים ברשת. קיימים מספר מענים טכנולוגיים העומדים לרשות ההורים, שכדאי שתכירו ותשתמשו בהם יותר.

לדברי הדר להב, מרצה, חוקרת ומומחית לפגיעות ברשת, "צריך לדעת שלאמצעים הטכנולוגיים יש גם חסרונות, הם לא יכולים להגן על הילדים ב-100%, ולא באים להחליף תקשורת. האמצעים הטכנולוגיים הם כמו חגורת הבטיחות באוטו שאינה יכולה להחליף את הנהג". להב, שבימים אלו גם עורכת מחקר עבור איגוד האינטרנט הישראלי בנוגע לסוגיית המענים הטכנולוגיים

להגנה על ילדים ברשת, מסבירה מה הן תוכנות הסינון, הניטור והבקרה, היכן הן נמצאות ולמה צריך לשים לב.

"תוכנות הסינון, כשמן כן הן, מסננות תכנים שהוגדרו על ידי התוכנה כלא מותאמים (תוכן מיני, אלימות, אלכוהול וסמים), וחוסמות את האפשרות שהילד ייחשף אליהן או ישלח בעצמו תכנים בעייתיים. הטכנולוגיה הזו מבוססת על ארסנל של אתרים שידועים כבעייתיים אבל בדרך כלל ניתן גם להגדיר את מידת אדיקות הסינון". להב מדגישה כי לא כל קובץ עם תוכן בעייתי בהכרח ייחסם בחומות ההגנה של התוכנה ובמצבים בהם מפגעים מעוניינים שהילדים יראו את התכנים האלו, הם יודעים לעשות מניפולציה טכנית שעוקפת את תוכנות הסינון.

באיגוד האינטרנט הישראלי מדגישים כי תוכנות הסינון אינן מסננות את כל התכנים המועברים באפליקציות המסרים המיידיות (כמו וואטסאפ או אינסטגרם) ואינן מסננות משחקים ואפליקציות או פרסומות המופיעות בהם. לכן, להב ממליצה לא להסתפק רק בתוכנות סינון, אלא להשתמש גם בתוכנות ניטור ובקרה, שהן מתוחכמות יותר. "הן יושבות על המכשיר של הילד ושל ההורה, ולהורים יש הרבה יותר שליטה על מה קורה בטלפון של הילד".

הפיצ'רים החדשים לסינון ובקרה

החידושים שהתוכנות הללו מאפשרות משתנים מחברה לחברה. למשל, הורים יכולים להחליט שכל אפליקציה שהילד או הילדה מורידים לטלפון צריכה לקבל את אישורם. בחלק מהן ההורים יכולים להיות חשופים לאלבום התמונות של הילד או הילדה, להגביל זמן מסך, לנתק מהאינטרנט, לאתר את מיקום המכשיר, לראות את מצב הסוללה, להוציא ממצב שקט, לקבל את רשימת האתרים המועדפים ועוד.

האפליקציות המומלצות יותר גם עוברות על תכתובות ותכנים בוואטסאפ, באינסטגרם ובטיקטוק, ויודעות לנטר תוכן פוגעי כמו חרמות, אלימות ופגיעות מיניות, כך שההורים מקבלים התרעה כשעולה משהו בעייתי.

בנוגע לשאלת הפגיעה בפרטיות של הילד או הילדה, להב מסבירה כי "התוכנה 'פוגעת' בפרטיות של הילד רק כאשר צץ משהו בעייתי שיש להתריע מפניו, ואז ההורים מקבלים חשיפה למשהו מאוד נקודתי. בסוף, המטרה היא להגן עליהם. מדובר בהתרעה, שיקוף של תמונת מצב. היתרון של האפליקציות האלו", היא

מוסיפה, "שהן מייתרות את הצורך של ההורה להכנס לטלפון של הילד, וכך זה דווקא מונע את החדירה לפרטיות".

צריך גם לזכור שלא מדובר בבן אדם שיושב וקורא את התכנים בטלפון של הילד או הילדה, אלא באינטליגנציה מלאכותית. כלומר, גם לתוכנות הבקרה יש נקודות עיוור. כך למשל, אם המילה "סקס" מזוהה במאגר כמילה בעייתית, כשהיא תיכתב "סקסססס" היא עלולה להיות לא מזוהה. בשל כך, חברות שרמת המחקר שלהן מאוד מפותחת מעדכנות לעיתים תכופות את מאגר המילים שלהן.

לשאלה מאיזה גיל כדאי להתקין את תוכנות הסינון והבקרה, להב עונה שמרגע שהילדים חשופים לכל חומר מחשב שאפשר להתחבר באמצעותו לאינטרנט - טלוויזיה חכמה, טאבלט, וידאו וכמובן שגם סלולר. בנוגע לקונסולות משחקים, להב מסבירה שההגנה שם לוקה בחסר וזה בעייתי משום שכמעט בכל משחק רשת אפשר לתקשר, לקיים שיחות וידאו ואף להעביר תמונות. "אם יש סינון על הרשת של הבית זה יעזור, אבל לא ינטר תקשורת בעייתית שמתקיימת שם".

היכן התוכנות האלה יושבות?

במקרה של תוכנות ניטור ובקרה, האפליקציה יושבת על הטלפון של ההורה ועל המכשיר אותו רוצים לנטר. את תוכנות הסינון לעומת זאת אפשר להפעיל במספר מקומות, ומומלץ להפעיל כמה בזמנית. בישראל, לפי תיקון לחוק התקשורת, כל ספקיות האינטרנט וחברות הסלולר מחויבות ליידע את כל המינויים שלהן על שירות סינון תכנים בסיסי ויעיל הניתן ללא תשלום. על שירות סינון מתקדם החברות רשאיות לגבות תשלום.

ישנן תוכנות סינון לרשת הביתית (לא תמיד הילדים והילדות גולשים על הרשת הביתית ולכן השירות הזה לא מספיק) ולרשת הסלולרית, אך היתרון הגדול הוא תוכנות סינון למכשיר עצמו בו משתמשים הילדים, כשהם גולשים על רשת ציבורית או פרטית אחרת. הן חוסמות את התכנים ללא קשר לרשת בה הם גולשים. החיסרון הוא, שהן תקפות רק למכשיר עליו התוכנה הותקנה, כך שצריך להתקין את התוכנה על כל מכשיר שמחובר לאינטרנט בבית.

בנוסף להתקנת תוכנות סינון חיצוניות, חשוב להכיר שגם במנועי החיפוש עצמם יש אפשרות להגדיר סינון תוכן. בגוגל יש אפשרות להגדיר חיפוש בטוח, ביוטיוב ניתן להגדיר סינון תוכן - בנוסף להגדרת גלישה בטוחה, אותה צריך

להפעיל באופן יזום על חשבון המשתמש. לשני מנועי החיפוש הללו יש גם מנועי חיפוש ייעודי לילדים. ו - YouTube Kids ו־kidzsearch בהם מופיעים תכנים המותאמים לילדים צעירים. די מהר מגיע השלב שהילד או הילדה כבר לא מסתפקים במנוע החיפוש המיועד להם. ומבקשים לעבור למנוע החיפוש הכללי. אז, כמובן, מומלץ להוסיף עליו את הסינון שמנוע החיפוש עצמו מספק, ואת הסינון על הרשת ו.או מכשיר הקצה.

איך לבחור את תוכנות הסינון והבקרה?

כשמדובר בסינון (בלי בקרה) היושב על הרשת הביתית או על הרשת הסלולרית, זה קצת פחות מסובך. צריך להתקשר אל הספקית ולבקש בחינם את מה שמגיע לכם. באותה שיחה ניתן לשאול מה השירות שהן מציעות מעבר לשירות החינמי - יכול להיות שהן יציעו סינון שיושב גם על מכשיר הקצה. לצערי, באתרי החברות השונות עדיין לא ניתן לראות בצורה ברורה את דרגות הסינון שהן מציעות, להוציא את האתר הנגיש של הספקית "אינטרנט רימון".

בנוגע לתוכנות סינון ובקרה שיושבות על מכשירי הקצה, כל חברה מציעה פיצ'רים אחרים, לכן תצטרכו לבדוק מול החברות מה הן מציעות. בכל זאת, כדי לקצר קצת תהליכים, להב מסבירה שבישראל יש שלוש חברות פרטיות שמציעות שירות בקרה וניטור (בנוסף לשירות הסינון): Keepers, Bosco ו־Pure Site. יש חברות בינלאומיות רבות נוספות עם פיצ'רים מאוד מתקדמים, אך התוכנות שלהן לא יודעות לקרוא את ההתכתבויות בעברית ולכן פחות רלוונטיות עבורנו.

בנוסף לשלוש החברות הללו, יש כמובן גם את האפשרות החינמית של גוגל, [Family link](#) אך היא זמינה רק למכשירי אנדרואיד, ולא מנטרת את התכנים ברשתות כמו וואטסאפ ואינסטגרם - שתי הרשתות עם הכי הרבה פגיעות בארץ.

"אנחנו חיים בעולם טכנולוגי, והולכים לקראת עולם הרבה יותר טכנולוגי", מסכמת להב. "הילדים שלנו הרבה יותר טכנולוגיים מאיתנו, אז בואו ננסה להבין אותם בשפה שלהם. זה לא במקום שיח, כמובן, אלא בנוסף. זה המרחב שהם נמצאים בו כל הזמן, ואנו רוצים שיהיו להם שומרים גם במרחב הזה". לדבריה, שימוש בטכנולוגיה כאמצעי הגנה ברשת הוא רק בתחילת דרכו. התחזיות מצביעות על כך שעד 2029 השוק הזה יגדל באופן מסחרר - במקביל להמצאת טכנולוגיות וממשקים וירטואלים חדשים.

כך או כך, נסו למצוא את השילוב המתאים לסגנון ההורות שלכם. לגיל הילדים. וזאת ולצרכים המשתנים. אל תאפשרו להם. להסתובב ברשת מבלי לצייד אותם. בכלים למניעה ולהתמודדות עם הסכנות האורבות שם. לפני הכל, התחילו בשיח פתוח בבית על המתרחש ברשת, ולאחר מכן השתמשו באמצעים טכנולוגיים שיצמצמו את הסיכון לחשיפה ופגיעה.

לחצו על הפעמון לעדכונים בנושא:

 רשתות חברתיות אתרי אינטרנט הטרדה מינית ילדים

חן קצביץ' פרסלר | חינוך למיניות מיטיבה

ד"ר חן קצביץ' פרסלר היא חוקרת מגדר ומיניות; בעלת תואר דוקטורט מהתכנית ללימודי מגדר בבר אילן; מחנכת למיניות מיטיבה, מניעת אלימות מינית וקידום שוויון מגדרי.

ניתן לעקוב אחר הדף המקצועי בפייסבוק ולהתעדכן באתר הרשמי בפרסומים השונים שלה בתחום.

ליצירת קשר: chenka10@gmail.com